

كورد، قاد، میتۆلۆجیاو دیرۆك

و: سائیب محەمەد

شۆرشگێڕی جیهانی (ئەرنستۆ گېفارا) دبیژیت: ئەو مللەتی کۆکین و نەفرەتا دژمنی وی د دلی وی دە نەبە، ئەو مللەت توجاران سەرکەفتنی بدهست ناخە.

لی دبیژم: ئەو مللەتی کۆژ وەلاتی خووە هەزنەکی، نەفرەتا وی ل هەمبەر دژمن چینابە، و سەرکەفتنی ژێ چۆ جارێ بدهست ناخە.

۱- لاندکا مرۆفانتیی:

گەلۆ بەهەشتا ئادەم نە ل کوردستانییه؟ ل قرا ئەمێ هەولبدن، کوهن راستیی نەرینا خووە ب چەند نیشانین دیرۆکی و میتۆلۆجی بدن خویاکرن. دبه کوهن ژ قان دانەزانان نە پر راستین ژێ، لی ب کیمایی ئەمێ دەرگههێ دقێ بابەتی دە قەکن، و ریا درێژ نیتزیک بکن. ژ کەسین کۆ دیرۆکی

یین ئورکیۆلۆجی، دقێ هەریماب هەست و ئیحساس دە ل پیشکەفن و دیرۆکا مەکوردای هێ ئەشکەرە، بەلی بیه. ژ بەرکۆگەلەک کەس دخوازن ب ریزک ژ پینووسا خووە دیرۆکا کوردا بگشت وەندا بکن، و کوردا ژ خەریتا رۆژهلانا ناڤین و کەقنار باقپین و تونە بکن، و کوردا مینا میقان لبال خووە ببینن، و ئەف گۆتینن ها ژێ گەلەک لیکۆلینین خیرنەخواز د ئەکرانین تەلفزیوتان دە، بی شەرم و فەدی دبیژن.

لی ئەمێ لقرا بدن خویاکرن کۆ ئەم کورد نە میقانین کەسینه، و ئەم د وەلاتی خووە دە ژ دەمین دووقدریژقە ل وەلاتی باث و کالین خووە دژین، و ئەم د قادا خووە دە ل جەم کەسی نەمیقانن. ژ پیشیدە ئەمێ بدن خویاکرن بی کیران قاد جیی

لاندکا مروڦانيي...؟

د قتي باهه تي ده زانبارين دنې بوونه سي به شين سهره کان. و هه رسې به شين زانباران جهې مروڦي يه که مين کول سهر روئ قادي هاتيه ديتن، ل فان جهان ديبين:

ا- به شې يه که م ديبته: ل ناسيايي نانگول هه رتيا چه مين چيني، جارا يه که م مروڦي که فنار و پيشي هاتيه ديتن.

ب- به شې دويي ديبته: کو باشوور روڦه لاتا تافريقا مينا کينيا و تانانيا و ناسيوويا، جهه کی مناسبتره کو هيينا مروڦي که فنار ژي ده ستيپکه.

ج- به شې سبيهم: د ناقبه را هه ردوانده دمينه، خوه ديتن وي ديبين: لاندکا مروڦانتيي ژ باشووري روڦانقايي ناسيايي و تا باکووري تافريقا ب بجه هبويه، وه که هم دزان هه رتيا کوردستاني ژي دکه څه به رقي قادا فهرده، و نه څه هه رتيا ژ هه ردويتن دن پتر بالا مروڦ دکشینه و ب بالا راستيي څه دجه کو لاندکا مروڦانتيي به. نه و ژي ژ بهر چند راستيې هه نه:

شکه فتي هه ري که فنار کو مروڦين پيشين بين که فنار د وان ده روونشته، مينا شکه فتا (شانيدهر) کول نيزي رواندزي به. و شکفتا (هزار ميرد) کو نه و ژي ل هه رتيا کوردستانا عيراقی دکه څه... ل ور هه نه د شکه فتا يه که م ده سي تهرمي مروڦين نياندرتال هاتنه ديتن، کو ب تهمه ني خوه څه دگهرن پتر چل هزار سالي دهراس بووي، نانگو څه دگهرن مروڦي ب ناكل کو (هو موسيا پيه ن) ژيره ديبين و له سهر ده ستي قی مروڦي کوکا مروڦي نياندرتال ژ نه ردی راکبوويه و نه و مهووبويه.

دوي شکه فتي ده ژي له بين گهنم بي که فنترين

هاتنه ديتن. کو ب تهمه ني خوه نه ه هزار سال به ريا زايي څه دگهرن و پتر ژي، ل بال فان تهرمان هه ستيين پر لاوران مينا بزن مه، بالنده، و په زکوفي و داسين جيهانې ژي هاتنه ديتن. ژ فرا نه م کارن بيژن: کو ژ که فنترين ده مانده و تا نوها ژي، ژيانا هه رتيا کوردستاني نه هاتيه برين.

لي کو نه م ژخوه پرس بکن: گه لو بوهشتا نادم ل نه ردتيه يان ژي ل نازمانايه...؟ ب راستي کو نه م روپه ليتن کتيبين نولي بقولپينين، نه مي بنين کو هه لوتستا بهوشتي دايه ناسين، و وي ژي بي گومان ژ نولا زه رده ستي کال بره، لي تانها نه فنا نه باهه تي مه به.

تي خويا کرن کو نه و تليين خوه ب رهنکه کی ته قه زه بال ب هه رتيا کوردستاني څه دکه، نانگو نه څه بوهشت ل کوردستاني د ده ناسين، و نه و ژي گه له ک سه ده مين وي هه نه:

دپرتو کين نولي ده هاتيه کو خوه دي بهشتا نادم ل روڦه لات چانديه و، نادمي کسو وي تافراندويه ل ور ب جه کرييه، و خوه دي چ داوا به رچاڅ و ژ خواري ره باش ژ نه ردی چانديه... و چه مه کی ژ نه دن دهر دکه ت کو بهوشتي څه بده. و ژ ور دبوو چارسه ري. ناقی يه کی فيسون... و ناقی چه می دوويي جيھون... و ناقی بي سپيان هه دافل نه وي کو د روڦه لاتي تاشوور ره دهراس دبه. و چه مي چاري فهراته.

دیمه که نه څه چه مان هه موو بين بوهشتي نه و هه موو ژي نيرول کوردستاني نه و ژ بهر فان گوتنان نه م کارن بيژن کو بهوشتا ل کوردستاني تي په سناندن.

تي خويا کرن ژي کو نه څه بهوشت ل سهر په سارين چيا بين کوردستاني بين بلند څا بوويه، کو دده ناسين نادم و هه و ژ چيا بين کوردستاني کو

چەمپەن ڤى بهوشتا ژى تېنە خوار، داكەتنە جھپن نزم.

نېشانين دن هەنە ژ راستيا گۆننا مەرە، كو نهو ژى نهفن.

- كوردستان نيزى جھپى كو جھپى لى دژين، يان ژى وئە جھپى روونشتا ئىبراهيم پيغەمبەريه.

- گەلەك گوليستان و هافينگەھ و بهشتين خوش، ل سەر كوردستاني پەيدا دبن.

- خوباكرنا نوح پيغەمبەري، و داركەتنا قەيكا وى ل سەر چيایی جوودی ل كوردستاني بوو.

و هن تشتن دن هەنە هەوجەبە كو ئەم بين زمان ژ بلى كو ئەم دزانن ب سەرداريا (تگلات فلاسرى

يەكەمەين) سالا ۷۳۱ى بەريا زايىنى، ل كوردستاني هاتيه نقيساندن.

كو وئ چاخى قرالا ئيسرائيلى هاتبوو پەرچقاندن و چوونە هەريما كوردستاني كربوون

مينا، هەران، خاپوور و چيابين ميديا.

پشتري شاهى بابلى (نەبو خەز نەسەر) دوو جاران د سالىن ۵۹۷ دە و ۵۶۸ دە ئيريشى

جھوبان كربوون و ئەو ئانين هەريما كوردستاني و بابل ب جھكرنە، دپرتووكين پيرۆزدا هاتيه

ئىبراهيم پيغەمبەر كو ديرۆكا وى قەدگەرە سالا ۱۹۰۰ بەريا زايىنى و دپيژە ئىبراهيم پيغەمبەر

تەڤلى خزم و ئيل و دەوارين خوە، ژ باژارى (تۆر) يا كلدانى كۆچبەر بوويه و د بەر چەمى فەرات رە

چوويه هەران، كول هەريما كوردستانا توركيا دكەڤە، و ئيرو باژارى روهايى ژپره تيگۆتن.

ل و دەمەكى مايه كو هەموو زارۆكين وى ل ور چيپوونە و خوەدى بوونە ژ ور چوويه قادا كەنعان ل

فەلەستينى. و تەڤەزكرن ژ ڤى گۆتنى رە راميارى مسرى يى ب ناڤو دەنگ (سەيد - ئەلقمنى). د

پرتووكا خوە يا ب ناڤى (ئىبراهيم پيغەمبەري) دە

دپيژە: ئەڤ پيغەمبەر د گاستينا رۆڤهلاتا ناڤين دە هاتيه خوباكرن. و ل و ر ل هەريما كوردستاني

زاروين وى هاتنە دنى و خوەدى بوونە. و دپيژە ژ نووڤە من ناسكريبە بى چما داباشا هاراني دكە، كو

ئەو ژى بينگوومان ژ هەريما هاران، وەلاتى هۆريان رە دپيژە. وەها ئەم كارن جھپى بهوشتا بدن ناسين و

ل كوردستاني بينن.

۲- كوردو سۆمەري:

ليكولينشان ل سەر وەلاتى سۆمەريان يى رەسەن و پيشين، جودابوون كەتیه ناڤهرا وان دە،

هەندەكان گۆتیه ژ پاكستاني هاتنە باشورى عيراقى. و هن دپيژن ژ ئەورۆپايان ژى ژ گرافا

عەرەبى هاتنە و ر. لى ئەم دپيژن و ب ئاواكى تەڤزە، كو ئەو روونشتمانين كوردستاني يى رەسەن

نانگۆ و شكەفتيت پەسارين چيایی كوردستاني نە ژ جھەكى دن هاتنە خوار.

ل چيى بەريا داكەڤن دەشتى، كارى نچيرى دكرن و گەڤى جۆلى دچين، ئەو گەڤى كو تانها ژى ل

نەوال و هيركيتن كوردستاني شيندبە. د دەما باران باريى دە كو دچار هەزار ساليا بەريا زايىنى هاتبوو

دوى دەمى دە سۆمەري د شكەفتين چيى دە دژين و نكاربوون ژ بەر لەهيىن چەمپەن دجلە و فەرات قە

داكەتانا قادا راست و چاندنى بكرنا.

پشتى دەما باران باريى بهورى، سۆمەريان خوە بەردا دەشتين دجلە و فرات دان، و دەست ب

چاندنيا ئاڤدايى كرن، و ئاڤگرتۆك (بەنداو) و جۆك و جۆبار چيكرن، چاندنيا خوە ئاڤدان.

سۆمەري ب كوردين سۆبارتۆرە د وەلاتەكە هەڤبەش دە گەلەك سالان ژيان كرنە، وەلاتى

سۆبارتۆژى ئەو هيلين كەركوكى و ديبالە ل عيراقى نە و پەسارين چيایی زاگروس ژى دكەتن بەر دە

جارا يەكەمەين داباشا سۆبارتۆل سەر زمانى

هاتنه جهیڼن خوه). ساموئیل هۆک پیده دچه و دبیتزه: (زمانی سۆمهریان کهسهک پر تشتهکی ژئی ناسناکه، زمانهکی وان خورو ههبوو، لی قئی داویڼ په یقیڼن زمانین سامیان و هندوئه وروپیان کهتن ناف زمانی وان دهو ههردوو جهان عادهت و کهله پووړو زمان ژ ههقدووگرتن).

در. توفیق سلیمان ژ یونیقه رستالیبیایی دقئی بابه تی ده د پرتووکا خوهیا ب ناقتی (لیکۆلینیڼ د شارستانیا رۆژئاڤایا ئاسیا یا کهقنار ده، رووپه لی ۸۶ دبیتزه: (سهدهما قئی جیرانتیا و میژووه، زمانین قان ملله تان کهتبوو ناڤههف ده، و ژ بهر و لۆ قئی زمانی ویڼ دن، ههکه ژ په یقیڼن خوه وهنداکرن).

توفیق سلیمان پیده دچه و دبیتزه: (زمانی سۆمهری هن په یقیڼن بیانی دناڤ ده په یدا دبن، ئەقنا ژئی تی وی مانئ کو سۆمهریان ئەو ژ مللهت و عیلتین دهردۆرا خوه برۆنه، ئەو مللهتین کو بهریا وان یان ب وان ره ل قئی ههریمج روونشتنه، د ریا دان و ستاندنی ده ئەف په یف کهتنه ناف زمانی وان ده.

ل سه ر قان گۆتنان کو ئەم مه یزهکن گه لۆ گۆتینین کوردی ژئی د ناف زمانی سۆمهریان ده هه نه... ئان نا؟ ئەمی وی چاخئی پیترگی قان په یقان، و ژ بلی قان په یقا ژئی بن:

سۆمهری	کوردی
_____	_____
گو	گا
کالا	کال - پیر
لۆ	لۆ - پیاو
گهل	گهل
گشتۆ	گشتی
گۆت گۆ	گۆت - گۆ

(لیاناتۆم) شاهن له گهش یڼ سۆمهری د سالاد ۲۴۶۰ ئی بهریا زاینی هاتیه زمان. در. نه عیم فهرهح دیرۆک زانی سووری، دپرتووکا خوه یا ب ناڤنیشانا (دیمه نین سه رستانیا کهقنار) د رووپه لی ۱۹۸ ده دبیتزه (کهقنترین کهسین کول باکووری میژو پۆتامیا روونشتنه، ئەو سوپارتی یان سوپارتینه، و ئەو هنداڤ ناقتی سوپارتۆ لیبوویه، گهلهک دیرۆک زان ژئی باوهردکن، کو کۆکا وان و یا سۆمهریان یهک کۆک و یهک نجادن، یان ب کیماسی سۆمهری ل باکووری ههریما سوپارتۆ دژین بهریا کۆچبهری باشوور بن و ل باشووری عیراقتی شارستانیا سۆمهریان ل دارخن).

(ساموئیل هنری هۆک) دپرتووکا خوه یا ب ناقتی (چقینهکا بیرناینیا مرۆقانتیی - لیکۆلینهک ئەفسانهیی) وهرگیت سوپیحی هه دیدی رووپه لی ۱۸ ده دبیتزه: (دبه بی ناسکرن کو ئەو گووه رتنا د ناڤه رۆکا ره سه ن یا ئەفسانان دۆمۆزی و ئینانا ده چیبوویه، سه ده ما وی ئەوه کو سۆمهری ژ ژیا نا ئابووریا شڤاننتیی که تینه یا چاند نیی). ئانگۆ سۆمهری ل قر نه روونشتمانین ره سه ن و باشووری عیراقتی ره هاتن خویاکرن، لی ئەو ژ جهن دن هاتنه، و قئی تشتی ژئی بیهتر دقئی په یقا خوه ده دده زانین کو دبیتزه (دواری پشکیشکرنا قوربانان ده، دۆمۆزی و لشتار (ئه ستیر) د رهنگی دارا ته نووبی می و نیر ده دهاتن ته مسیل کرن، لی ئەف دارا ته نووبی ل ده لتا دجله و فه رات ده شین نایی، به سه ئەو ل چیا یڼ کوردستانئ کو سۆمهری ژئی هاتنه خوار شینتی).

(هۆک) دیسانئ دبیتزه: (تی خویاکرن، کو سۆمهری ژ وی ههریما چیی، یا کول باکوورو رۆژهلانئ میژو پۆتامیایی دکه فه ژ ور هاتنه خوار، ئەفسانه بیڼ وان ددن خویاکرن، کو ژ وه لاته کی دن

دب‌سار	نقی‌سار
دد	دوو - ددۆ
شه‌شا	شه‌ش
ئۆت‌نه‌بژتم	بتونی‌بژیم
جه‌ه	جه‌ه - جو
جامی	جامی
خۆ	خۆ
نه‌ندا	ناندا
کین	کین

ژ ئیلین کوردین میدیایینه، روونشتنا وان ل میدیا رۆژ‌هلاتیوو، و ماگی نه‌ناقه‌کی ئولییه وه‌ک تی بیرا مرۆف، مینا وان یونانیین که‌قنار کو ژوان وه‌یی کو ماگی ناقی کۆمیته‌که ئولییه، لی ئه‌و ناقی ئیله‌که میدییه.

قی تشتی ها رامیاری سووری (فیراس ئەل سه‌واح) ته‌قره‌ دکه و دب‌یژه: (پیرین مه‌جووس یان ماگی، رۆله‌که مه‌زن د واری نقی‌ساندن و پیشکه‌تنا ئاقیستا ده‌ له‌یستنه، ئەف ماگی ژ ئیلا ماگی و ئه‌و ئۆلدار بوونه و ب کاری ئۆلی مجوول بوونه، گه‌له‌کی راسته و دروسته کو ئەف ئیل ژ کۆکه‌که میدی به ...). وه‌ها دروسته ئەم بیژن کو مرۆقین قی ئیلامیدی هه‌موو پیرین خوه‌ داکی ئاری (میترا) بوون، ل سه‌ر ده‌ستیین وان ئەف خوه‌داک ژاتیبه ئافراندن و تائینه هه‌یینی، پشت‌ره بوونه پیرین خوه‌داکی زه‌راده‌شت (ناهۆرا مه‌زدا) و ئەف کاری ئۆلی ژ باف و باپیرین خوه‌ نفس ب نفس گرتنه.

ئانگۆ تشتی ئەم دخوازن بیژن کو ئەف کاری ئۆلی ده‌ستی قی ئیلا کوردی یا میدی ب ته‌نی ده‌بوو، مینا وی مینا ئیلا (لاوی) د ئۆلا جه‌وویان ده‌یه، کو مووسا پیغه‌مبه‌ری ژ قی ئیللی هاتیه، و هه‌موو پیرو پیغه‌مبه‌رین دن ژ ئی هاتنه، مینا ئیلین سه‌یدین عه‌ره‌ب ژ کوه‌ه و سه‌ید نه‌قیین عه‌لی و عه‌باسن، و مافی که‌سی تنه‌ ناقی سه‌ید ل خوه‌ بکه‌ کو نه‌ ژ نه‌قیین وان هه‌ردوو که‌سان بن، یه‌ک، مینا قان ژ چ که‌سی کو نه‌ ژ ئیلا ماگیان بوونا، چینه‌ ده‌بوو کو بسا پیری خوه‌داکی مه‌زن (میترا).

دیرۆک زانی یونانی (هیرۆدۆست) ژ قان گۆتنان ته‌قه‌زه‌ دکه و دب‌یژه: (ماگی ناقی ئیله‌که ژ ئیلین میدینه، و فرس و میدی پیرو مه‌لین خوه‌ ژ

لی مافی مه‌ هه‌یه کو ئەم ل فر پرسکن گه‌لۆ: چاوا ئەف په‌یثین کوردی که‌تنه‌ ناقی زمانن سۆمه‌ریان ده‌... ؟

ب راستی کو ملله‌ت نه‌ نیتز و جینارین هه‌قین، یان ژ هه‌قدوو داگر نه‌کن وی ژ هه‌قدوو د تشتی نه‌گرن.

ژ به‌ر ولۆ ئەم دب‌ین دیرۆک دب‌یرا خوه‌ ده‌ تینه، کو ئیلین کورد مینا سو‌باری، هۆری، میتانی، لۆلۆ، کاشی، گۆتی و میدی ژ، ته‌مام جیناری سۆمه‌ریان بوون، و وه‌که ئەم دزانن کورد نه‌قیین قان ئیلا‌نه، کو زانیاری رووسی (مینۆرسکی) راسته‌ راست دب‌یژه: (کورد نه‌قیی میدیانه).

۳- ئۆلا کوردا یا که‌قنار:

به‌ریا زه‌را ده‌شتی کال، کوردا دوو خوه‌داک پیروژ دکرن، یانژی باوه‌ریا خوه‌ ب هه‌ببنا وان تانی، یه‌ک ژ (مه‌زد یه‌سان) بوو، ئانگۆ خوه‌ داک زانیاری و هش و ئاقل و خیرو رۆنی و چۆتکاران بوو، خه‌لکین گوندو بازاران ژیره‌ نمیش دکرن. بی دن ب (دیو یه‌سنا) ده‌هاته ب ناقکرن، ئانگۆ خوه‌داکی دیو و گه‌وره‌یه و شه‌رو شه‌قییه، شه‌رفان و کۆچه‌رین کورد ژیره‌ نمیش دکرن. ئەمی ل فر فه‌گه‌رن سه‌ر ماگیان کو ئه‌وژی بیگومان ئیله‌که

کسور و فرهه بوییه، وهک دبیتزه ژ ویدهری ماگی هاتنه مزگینی ب پیغه مبهریا نورانی دانه.

ب راستی ژی مینا دبیتزه: ئەف هەریم ل باکوروی فهلهستینی دکهفه و ژی میدیا ئولا میترا د ههریمین ههری فرهه ده به لاقبویه، ل باکور گهابوو هندئ، و پرانیا ههریمین ئیمپه راتوری فارسی و ل یا رومایئ ژی ده به لاف بسوو. ل رومایئ ئەف خوه داک د رهنگت مرۆقه کی سپههی و به دهو ده دهاته رهسماندن، و ل دؤراوی کلیلهک و روناهیئ هه بوو کوئه و ژی نیشانا به که تیا وی ب رۆکی ره بوو، و به لاقبونا ههری فرهه ژ ئولا فی خوه داکي ره د ههر دوو سه دسالین بهریا زایینی بوو.

وهها ئەم کارن بیژن کو میترا یهت ئوله که په تیرهک (باوکایه تی) بوو. نیشانین وی بیژن ههری گرنگ روناهی و ئاگر بوو، و قوربان گایی پیروز (هوما) بوو کو د رۆژا زایینا فی خوه داکي ده گا ژیره دکرن قوربان، ئەو رۆژ دوو قرا و پشتی چارسه د سالی ژ زایینی بوییه جهژنا زایینا عیسا پیغه مبهری کوئه و ژی ژ جهژنا میترا برنه، ئەو ژی ده ما کو که نیشتی بوییه ر دایه کو بیه جهژنا زایینی، و ئەقان ژی نیشانه که ژ نیشانین دیرۆکینه خوهش خویانه کو ئولا خرستی که تیه بن باندؤرا ئولا میترا، و ئەمی فی تشتی پاشی بدن خویاکرن.

سه رۆژیکرنا گا سه مبوله که ژ سه رکه فتنا خوه داکین رۆکی بیژن نیر ریه، ده ما خوه داکین دا بکا مه زنتیرین بیژن هه یقی دانه ئەردی و زؤریا وان برنه، و قۆلۆجی گا ژ هه یقی ره سه مبوله که بنگه هینبوو، ئانگۆ ئەف تشت د ده ما کو مرۆف که تبوون قووناغا چاندنیئ و روونشتنی ده هاتنه، و ده ما هاتنا جفاکین په تریاکي کو شوونا جفاکین

ناف فی ئیلئ هلدیترن... و مرۆقین وی ب فال و پیرتی و ستیر ناسی فه مجوول بوون). میدیا ئا . م دیاکۆنۆف ۳۶۰ .

(کارلتۆن کۆن) د پرتووکا خوه یا ب ناخی (که روان) ده دبیتزه: (ما چ ئیله که میدییه، و کاری ئولا میدی هه موو د دهستی فی ئیلئ ده بوو و ئەو ئیله که ههری ب هیژو روومهت بوو، و دجفاکا میدی ده خوه دی جهه کی بلند بوو). ژ قرا ئەم کارن بیژن، کو ماگی کوردن و ئولا ماگیان ئوله که کوردییه بهریا کو فارسییه، و ژ جهم میدییان ئەف ئۆل که ته ناف فرسان ده. نه ئەف بته نیئ ژی لی فرسا شارستانی جارا به که مین ژ میدیان برنه، و ب سایا وان گهابوو ئاسته که بلند ژ شارستانیئ. ل سه ر فی گۆتتی (وۆل دیوران) ژی د پرتووکا خوه یا ب ناخی (چیرۆکا شارستانیئ) د به شی به که م ده، کو دانیارین سووریئ بیژن پرتووکا (کورته دیرۆکا شارستانیئ) چیکرنه و ژئ برنه، د رووپه لی ۲۸۵ ده، فی تشتی ته قه زه دکه و دبیتزه: (فرسا زمانئ خوه یئ ئاری، و هه ر ۳۶ تیپین ئالف بایا خوه ژ میدیان برنه. و وان کریه کو فرس د نقیساندنئ ده، چه رم و پینووسان ب که لپیچین هه ریئ بگوه رن، و دوازی لیکنیئ ده ب رهنگه کی فره ه ستوون بکار ئاینه.

فرسا یاسایا وان سنجی ژی برنه کو شیره تا ب ئابووربکه ئاقلمه ندی د ئاشتییی ده و دلاوه ری د ده مین جه نگی ده دکه، و ئولا زه رده شت و خوه داکین وی (ئاهورا - مه زداو ئەهریمان) و ریزداریا مالباته ک په تری ره کی وان برنه).

میترا ژی خوه داکي هه ری مه زنه دخی ئۆلی ده، و هه موو تشت نیشانه کو ئەف خوه داکي ئاری دخی هه ریما ئاریان ده دیار بوییه، و ئولا وی ل سه ر دهستی پیرین ماگی د هه ریما کوردین میدی ده

ماتریهالنی کرتنه.

دیسانی کو ئه م قی بابه تی هی نیژیک مه ژبیین
 مروژان بکن، ئه م قی بیژن کو گا ب رهنگی قولوچی
 خو هغه بی ل دۆر سه ری وی گه راندی رهنگی هه یفا
 داسک دگره، کو ئه وی سه مبول بوو ژ خو هداکا
 هه یقی یا می ره، ژ بهرکو وهک هه قی دئورتا
 هه ردوو قولوچان و هه یفا داسک ده دهاته دیتن، ژ
 بهر ولو ده ما میترا ب راپه رینه که سو سهرت ل
 ئه زمانا ده ستلاداری زه متکر، کاری پی شین پی
 رابویه گایی ئه زمانان بی پیروژ (هوما)
 کوشتییه، و خوینا وی ل ئه ردی به لاقبوو، ژ بوئی
 کو ئه رد هاتنه چاندا خو هه زیده بکه تی که هه
 چاندیی و خواری زیده بهه. ب کوشتنا گایی پیروژ
 ره ملله تین ناری دهف ژ ئولا هه یقی بهر ددن و به یا
 روکی دگرن، و خوداک و ان میترا دبه مه زنی
 جیهانی کشی. وه ها ژی ل فه له ستینی عیسا
 پیغه مبه ری را ده ده ما ل با ژاروکی قانا ژیره
 دیبژه: ئه ز کوومه و تول کوویه پیره کی، هی
 سه عه تا من نه هاتیه، ل فر مینا سه بمولا داوی ژ
 خو هداکین دایکا مه زنتی تی دیتن، و ملله تین ور
 ده بینی ده م قی ده به ری خو هه دان ئولا دوو می ران
 پا ف و کو ر، لی مخابن که چ دنا ف وان ده نه بوو.

۴- کورد و ئولا خرسییی:

گه له ک تشت د ئولا خرسییی ده هه نه ب ئولا
 ماگییه تی تاسیربوونه یه ک ژئی سه رسالا خرسیییه
 کو هه موو به شین خرسییانان ژ بو زایینا عیسا
 پیغه مبه ری دروژا ۲۵ م هه ها بهر چلی ده، جه زنی
 چیدکی، د ئه نی وی روژا کو میدیین کورد به ریا
 فه هتی ب سه دین سالا کربوون جه ژنا زایینا خو ه
 داک قی خو ه مه زن میترا، ئه وژی روژا قولپاندا
 زقستانی (الانقلاب الشتیوی) بوو، کو شه قاشی
 روژی شه فه که دریزترین شه فه د زقستانی کشی

ده. وی ده م قی د قی روژی ده پی رین ماگیان ناگر
 دادن، ژ بو شه قی و گیانی شه ر بقه ورین، و
 به ده نا مروژانان ژ گونه هین وی پا قز بکن.

دقابوو ئه م زانین کو که سین جارا پی شی جه ژنا
 زایینا عیسا پیغه مبه ر چیکر نه مسری بوونه،
 نانگو که نیشتا قه بتی بوو، لی د روژا شه شی مه ها
 بهر چلی ده و پشتی چاران سه د سالی ژ زایینی
 جه ژنا یه که م لدار خستی بوون.

کنیشتا رو مایی مه جبور ما بوو کو باوه ریین
 یوونان و رو مانین بدووف خو هداک میترا ده کو هی
 ژ نو وه به نک قی فه هتی ب ل هوستوویی خو ه
 گه راندبوون رازیکن و روژا جه ژنا زایینا عیسا
 پیغه مبه ری بخن عه نی روژا جه ژنا زایینا میترا، ژ
 بهر کو زوو ب زوو رو مانان دهف ژ جه ژنا زایینا خو ه
 داک قی خو ه میترا بهر نه ددان، ئه وی کو خو ه داکتیا
 وی یا پیروژ ب روومه ت، ژ روژه لات فه هاتبوو
 نا ف وه لاتین هه ردوو ملله تان.

ژ بو زایینا عیسا پیغه مبه ری ژی دپرتووکین
 ئولی دا وه هاتینه زمان:

(ده ما یه سو ع ل بی تله همی د چاخ قی هیرودس ده
 ژ دایک بوویه، دیتن کو قایه هن ژ ماگیان هاتنه
 بیژن کانی شاهی زاروکی نوو چیبوویه، مه ستیرا
 وی ل روژه لات دیتیه و ئه م هاتنه ژیره سجودی
 بن... چوون و دیتن کو ئه و ستیرا ل روژه لات
 دیتنه ل پیشیا وان دمه شه، تا ل سه ر سه ری لاوکی
 راوه ستیا... که تن مالی ده و لاوک ب دیا وی ره
 دیتن، پشتره بخچکین خو ه فه کرن، و دیاریین مینا
 زیرو سه بر و تال ژیره پیشکی شکرن.

دوو قرا هاته خه ونا وان کول هیرودوس فه نه گه رن
 و د ریه که دن ده چوونه وه لات قی خو ه... ده ما
 هیرودوس دیت کو ماگییان تنا زین خو ه پیکر نه،
 گه له کی قه هری و زلامین خو ه شان دن و چ زاروکیین

شاهین خوه چاڅا دمرن د پاراستن و ئەقژی سه مېۆل و نیشانه ژ مرنا وی ره کو وی ل سهر دهستی مړۆشان بکوشتن، و ئەف تشت د ژيانا وی ده ب جه هاتیه.

وهها مهرۆ و تاسیرا ماگیین کورد دئۆلا خرسیی ده دیت و ماگیین کورد ئەون یین کو جارا پیشین مزگین ب زایینا عیسا پیغه مبه ر دانه و، ده ما ریا خوه ب هیرۆدۆس و تنازی خوه پیکرنه و ئەو خاپاندنه.

دیسانی ئەو ماگیین کوردین میدی یین پیشینه کو ب سه دهی سالان به ریا جفینا (نیقییا) ۳۲۵ ز. و یا (خه لقدونیا) ۴۵۱ ز، نیشانا کو خورستی نیشاندانه به ک خوه داکی ویا دن مړۆقاتی.

کانی:

ئەف گۆتار ب زمانێ عه ره بی هاتیه به لافکرن ژ لایێ نقیسه ر خالس مسه وهر، پاشی کر ب پیتین لاتینی ل وه لاتی مه هاتیه به لاقه کرن مه ژێ ژ پیتین لاتینی قه گوهاستیه.

دبیا دوو سالی ره ل بیتله حه م و دهردۆرا وی. هه موو کوشتن).

ب قی رهنگی مه دیت بی چاوا دده خویاکرن، کو سته ره کی پیرین ماگی ئاینه جهی مه سیح و دیاریین خوه زیتر، سه برو تال ژتیره پیشکیشکر نو ئەو ژێ ناسنامیا زارۆکی نوو زایی و پاشه رۆژا وی ره نیشانین گرنگن.

مه ترانی نامه د (دیونسسیوس) پر ب سۆسره ت دبیتزه:

چاوا وان ماگیان زانیبوون فان دیاریین ژتیره پیشکیشکر...؟ مه تران به رسقا خوه دده و دبیتزه: زیتر ژ به ری ده ماگیان ژ شاهین خوه ره پیشکیشکر، و ب تال لاشین مریین خوه د پاراستن و د باوه ریا من ده نه مازه د واری زیتر ده نه تشته کی پر راسته، لی تشته ک ژ راستی د شیرۆقه کرنا وی ژ بو هه ردوو دیاریین دن ده هه یه. لی شیرۆقه کرنا مه ژ بو ئاینه زیتر ئەقه، کو زیتر ب رهنگی خوه ی زه رقه مینا رهنگی تیریتزا رۆژی، ده سه مېۆلا خوه دا (میترا) کو خوه داکن رۆکییه، ل بال ئیزدیان ماگیان و زه راده شتیان، فان کوردان باوه ردکرن کو زیتر ژ کلیلا میترا یا زه هاتیه هوناندن، ئانگۆ زیتر که رته که ژوی خوه داکیه، و ژ ئەینی مادا لاشی و بیه، و که رته ک ژ تشته کی مانا وی ئەوه کو ئەو که رت عه یینی وی تشتییه، مینا کورێ وی ژتیره چیبه، و داوی عه یینی ره وشا وی هلدگره، ئانگۆ تو دبی قه ی ئەف مزگینه قزنین ماگی ب پیشکیشکرنا دیاریین خوه قه، ژ قی زارۆکی نوو چیبووی ره دبیتزن: ئەو کورێ خوه داکن میترايه، و ئە فان ژێ عه یینی مینا دبیتزه: (مه ژ گیانی خوه تیده نه فخدايه).

لی ئەو هه ردوو ک دیاریین دن ئەم ژێ مینا مه تران دیونسسیوس دبیتزن ماگیان ب تال لاشین